

Birleşik Arap Emirlikleri 2015

Ahmet Üçağaç

[Arş. Gör. Sakarya Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü]

Özet

Bu çalışmada, 2015 senesi boyunca Birleşik Arap Emirlikleri'nin (BAE) iç ve dış siyasi gelişmeleri ile birlikte ülkenin ekonomik gelişmeleri incelenmiştir. Son yıllarda bölgede yaşanan değişimlere paralel olarak BAE'nin her alanda aktif politikalar izlemesi 2015 yılında da devam etmiştir. 2015 iç siyasette "Emirileştirme" programının devam ettirilmesinin yanında kadının güçlendirilmesine önem verilen ve ulus bilincinin aşılması amacıyla da erkek vatandaşlara zorunlu askerlik uygulamasının getirildiği bir yıl olmuştur. Bununla beraber ekonominin çeşitlendirilerek temel sütunlarını petrol dışı sektörler üzerine inşa etme girişimlerinin bu sene de devam ettiği görülmüştür. Kendisini giderek büyük bir devlet olarak konumlandırmaya başlayan Emirlikler'in, 2015 yılında attığı dikkat çekici bir diğer önemli adım, dış politikada ortaklarını çeşitlendirecek açılımları başlatması olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Birleşik Arap Emirlikleri | Ekonomi | İç Siyaset | Dış Siyaset | Aktivizm | Çeşitlendirme

United Arab Emirates 2015

Abstract

This study analyzes political developments that took place in domestic, foreign and economic fields in the United Arab Emirates (UAE) throughout 2015. Parallel to regional changes during recent years, the pursuit of active policies in all domains by UAE had also continued in 2015. In addition to this, 2015 was a year in which the 'Emirization' program had endured. Apart from that, initiating many programs that empower Emirati women in social life and introducing mandatory military service for young Emirati men (age of 18-30) constituted other major developments that took place in the country's domestic politics. Nonetheless, in order to build pillars of economy on non-oil sectors, diversification policy in the economic field had also continued during 2015. The UAE, perceiving itself as a growing power, made a remarkable step by attempting to diversify its foreign political partners in 2015.

Keywords: The United Arab Emirates | Domestic Politics | Economy | Foreign Policy | Activism | Diversification

İç Siyasi Gelişmeler

2015 BAE iç siyasetinde önemli gelişmelerin yaşandığı bir yıl olarak karşımıza çıkmaktadır. Yıl boyunca ülkenin iç siyasetinde ana gündem maddelerini oluşturan belli başlı gelişmelerin tasnif edilmesi durumunda bunların; önceki yıllardan 2015'e sarkarak devam eden ulusal bilincin artırılması ile birlikte Emirileştirme programının devamı, bilimde yeniliklerin yolunu açacak altyapı yatırımlarının yapılması, kadının güçlendirilerek toplumsal alanlardaki rolünün artırılması ve yılın son çeyreğinde gerçekleştirilen federal seçimler olduğunu görmek mümkündür. Bu doğrultuda Ocak ayında meydana gelen ilk önemli gelişme Emirlikler vatandaşlarına zorunlu askerlik hizmetinin uygulanmasını öngören taslak tasarının duyurulması olmuştur. Geçtiğimiz yıl Devlet Başkanı Halife bin Zayed tarafından başlatılan ve üzerinde uzun dönem çalışmalar yürütülen söz konusu tasarı, 18 ve 30 yaş aralığındaki Emirlikler vatandaşı bütün erkeklere 9 ay zorunlu askerlik hizmeti öngörmektedir. Söz konusu inisiyatifin amacına yönelik BAE ordusu tarafından yapılan açıklamada tasarının ulusal bilinci arttıracığı, ülke güvenliğine önemli katkı sağlayacağı ve Emirileştirme programına hizmet edecek bir stratejinin ürünü olacağı belirtilmiştir.¹ Önceki yıllarda başlatılan Emirileştirme programının hızlanarak devam ettiği 2015 yılında bu amaca yönelik belirli bir ilerlemenin kat edildiği görülmüştür. Bunun en somut göstergesi, önceki yıla oranla başkent Abu Dabi'deki kamu okullarında görev yapan Emiri öğretmenlerin sayısında görülen yüzde 5'lik artış olmuştur. Buna göre Abu Dabi Eğitim Konseyi 2015'te başkentteki kamu okullarında çalışan Emiri öğretmenlerin yüzde 52'lik bir oranla² bu kurumlarda çalışan yabancı öğretmenlerin sayısını aştığını belirtmiştir. Ülke nüfusunda yabancıların ezici çoğunluğa sahip olmasının³ uyandırdığı kaygılar sonucu iki yıl önce başlatılan Emirileştirme programı bu yıl üzerinde en çok durulan konu olmuştur.

Nitekim bu yöndeki amaçların gerçekleştirilmesi için kariyer fuarları açılmış ve özel sektörde de Emirlikler vatandaşlarının çalışabileceği çeşitli girişimlerde bulunulmuştur.⁴

Ülkede 2015 yılı boyunca gündemi işgal eden bir diğer konu yeniliklerin yolunu açacak altyapı yatırımlarının arttırılması olmuştur. 2014 yılının Kasım ayında Devlet Başkanı Şeyh Halife bin Zayed'in 2015'i inovasyon yılı⁵ olarak ilan etmesiyle bu konu önemli gündem maddelerinden birisi haline gelmiştir. Dolayısıyla BAE hükümeti 2015'in yenilikler yılı olması amacıyla yıl boyunca çeşitli girişimlerde bulunmuştur. Temel amacı 2021'e gelindiğinde BAE'yi yeniliklere imza atan gelişmiş ülkeler ligine yükseltmek olan bu stratejinin hayata geçirilmesi için bazı dikkat çekici adımlar atılmıştır. Bu çerçevede Ocak ayında Dubai Veliaht Prensi Şeyh Hamdan Dubai'yi en önemli inovasyon merkezlerinden biri yapacak olan⁶ ve önümüzdeki üç yıl içerisinde hayata geçmesi planlanan 20 projeyi onaylamıştır.⁷ Şubat ayında da Başbakan Yardımcısı Şeyh Mansur bin Zayed yedi yenilikçi eğitim girişimi ile birlikte federal hükümetlerin her bir bölümünde hayata geçecek yenilikleri takip etmek üzere, yöneticilik görevinin uygulamaya konulacağını duyurmuştur.⁸ Yıl içerisinde bu yönde benzer bir çok aktivite gerçekleşmiş ve nihayetinde BAE yönetimi 22-28 Kasım tarihlerini inovasyon haftası ilan ederek 210 federal ve yerel hükümet organının yanı sıra özel kuruluşlar tarafından da yürütülecek 850 faaliyet ve girişimi⁹ başlatmıştır. Bununla birlikte Umud adı verilen proje¹⁰ kapsamında insansız hava aracının 2020'de dünyadan ayrılacak olması BAE adına önemli bir buluş olarak görülmesinin yanı sıra bu projenin yürütücülerinin tümünün Emirlikler vatandaşı olması da yukarıda belirtilen uluslaşma ve Emirileştirme programlarında ilerleme kaydedildiğini göstermek açısından hükümet tarafından kullanılmıştır.

2015 yılında iç siyasette üzerinde durulan diğer bir önemli konu da toplumda cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve kadının güçlendirilmesi olmuştur. Bu amaç doğrultusunda 2015 yılı, ülke geleceğinin inşa edilmesinde kadını da erkek kadar sorumlu kılacak ve toplumsal yaşamda daha fazla rol üstlenmesini teşvik edecek girişimlerde bulunulan bir yıl olmuştur. Bu kapsamda, Şubat ayında gerçekleştirilen hükümet zirvesinde alınan en önemli kararlardan birisi BAE Cinsiyet Dengesi Konseyi'nin kurulması olmuştur. Başında bir kadın olacak olan bu konseyin temel amacı kadının toplumdaki rolünün arttırılmasına yönelik çalışmalar yürütmek olarak açıklanmıştır.¹¹ Bu yönde önem arz eden bir diğer girişim, ulusun annesi olarak görülen kurucu lider Şeyh Zayed bin Nahyan'ın eşi olan Fatıma bint Mubarak'ın yılın İslami kişisi olarak seçilmesi olmuştur. Böylece ülkede Dubai Uluslararası Kur'an Ödülleri'nin 19'uncusunun ilk defa bir kadına layık görülmesi¹² kadının toplumsal yaşamda daha fazla rol oynamasını teşvik eden önemli bir adım olmuştur. Şeyhe Fatıma'nın da kadınların güçlendirilmesi için hayatı boyunca bir çok girişime öncülük etmiş olması, bu konuda kadının rolüne yönelik yeni hükümet politikasını göstermesi açısından önemli bir sembol niteliği görmüştür. Yıl boyunca ana gündem maddelerinden biri olarak kadına yeni roller verilmesi ve güçlen-

dirilmesine yönelik bir diğer girişim de 28 Ağustos'un Emiri Kadınlar Günü ilan edilerek ülkede kutlanan ilk kadınlar gününün Yemen'deki çatışmalarda hayatını kaybeden askerlerin annelerine ve güvenlik güçlerinin kadın mensuplarına adanması¹³ olmuştur. 2014-2015 eğitim-öğretim yılı sonunda yapılan lise sınavlarında kız öğrencilerin erkeklerden daha başarılı olması¹⁴ ve bunun Başbakan Şeyh Muhammed bin Maktum tarafından duyurularak en başarılı kız öğrencilerin halk önünde onore edilmesi, federal seçimlere ilk adaylık başvurusunun bir kadın tarafından yapılması¹⁵ ve ulusal konseyin başkanlığına bir kadın olarak Amal al-Qubaisi'nin seçilmesi¹⁶ gibi gelişmelerle, 2015 yılı gerek başarıları ile gerekse daha büyük roller üstlenmeleri ile kadınların toplumsal yaşamda görünürlüğünün arttığı bir yıl olmuştur.

Ülkenin iç siyasetini etkileyen başka bir gelişme de Ekim ayında yapılan federal seçimler olmuştur. Seçim kültürünün yaygın olmadığı Körfez ülkelerinde yapılan bu seçimin ülke siyaseti açısından önemli bir adım olarak görülmüştür. Zira, 2011 yılında yapılan seçimlere oranla katılımın yüzde 27'den yüzde 35'e yükselmesi¹⁷ az da olsa bu yönde bir ilerlemenin yaşandığını göstermiştir. 2015 yılı güvenlik anlamında ülkede herhangi bir sorunun yaşanmadığı bir yıl olmuş bununla birlikte Fransa ile yapılan ortak askeri tatbikat¹⁸ ile güvenlik güçlerinin kapasitelerinin artırılması çabaları devam etmiştir. Öte yandan Yemen'deki çatışmalarda bir çok BAE askerinin hayatını kaybetmesi ülkenin iç siyasetini hareketlendiren bir gelişme olmuştur. Fakat BAE hükümeti bu kayıpları ortak bir amaç etrafında toplanmış, bir ulus yaratma amacı doğrultusunda 30 Kasım tarihini de Şehitler Günü ilan ederek¹⁹ bunu vatanseverliğin ve kahramanlığın bir sembolü olarak sunmuştur. 2015 yılı için temas edilmesi gereken bir başka konu da Hindistan Başbakanı Modi'nin BAE'ye ziyareti esnasında Abu Dabi'de bir Hindu tapınağının açılması kararı olmuştur. Bu kararlar birlikte Abu Dabi, Dubai'den sonra ülkedeki ikinci Hindu tapınağına ev sahipliği yapacaktır.²⁰ Buradan hareketle Hintlilerin BAE toplumsal dokusunda önemli bir grup haline geldikleri ve ülkede kalıcı bir kesim olarak görüldükleri ifade edilebilir.

Ekonomik Gelişmeler

2015 yılında, BAE'deki ekonomik gelişmeleri en çok etkileyen etmen petrol fiyatlarında yaşanan büyük düşüş olmuştur. Her ne kadar son yıllarda petrol dışındaki ürünlerin ülke ekonomisindeki payı önemli miktarda artmış olsa da, petrolün hala BAE ekonomisinde önemli bir yeri olduğu görülmektedir. Ekonomik kaynakların çeşitlendirilmesi politikasının bir sonucu olarak petrol ve gazdan elde edilen ürünlerin 2015 yılında ülke ekonomisindeki payı yüzde 40 civarında olurken diğer sektörlerin payı da yüzde 60'lara ulaşmıştır.²¹ 2015 yılında oldukça düşük bir fiyattan (-%50) işlem gören ham petrol önceki yıla oranla ekonomik büyümenin yavaşlamasına sebep olan en önemli faktör olmuştur.²² Zira petrol ve petrol ürünleri hala BAE'nin en önemli ihracat ürünü konumundadır. Petrolün düşük fiyattan işlem görmesine bağlı olarak

2014 yılında yüzde 4.6 dolayında büyüyen BAE ekonomisi 2015'te yüzde 3-3.5 civarında bir büyüme gerçekleştirebilmiştir.²³ Ancak petrol fiyatlarındaki büyük düşüşe rağmen ekonomideki çeşitlendirme politikaları sayesinde BAE ekonomisinin bu yıl da büyüme gerçekleştirdiği görülmektedir.²⁴ BAE bu büyüme ile 401 milyar dolar olan GSYİH'sını arttırarak 2015 yılında da Arap dünyasının ikinci, Ortadoğu'nun ise dördüncü ekonomisi olma durumunu muhafaza etmiştir. 97,8 milyar varil²⁵ ile dünya petrol rezervinin % 10'una sahip olan BAE, 2015 yılında petrol fiyatlarının düşmesi sonucu petrol üretimini arttırmış ve 2014 yılında 2.8 milyon varil olan günlük üretimini 2.9 milyon varile çıkarmıştır.²⁶

Bunun yanında bu yıl ülkedeki ekonomik anlamda göze çarpan gelişmelerin başında içerde ekonomiye katkı sağlayan sektörlerin çeşitlendirilmesine benzer bir şekilde uluslararası alanda da ortakların çeşitlendirilmesi politikasına odaklanılması olmuştur. Bu politikalar doğrultusunda özellikle Asya ülkelerine yönelinerek başta Çin olmak üzere Güney Kore, Rusya ve Avustralya ile önemli anlaşmalar yapılmıştır. Aralık ayında Abu Dabi Veliaht Prensi Muhammed Bin-Zayed'in geniş bir heyetle gerçekleştirdiği Çin ziyareti esnasında iki ülke arasında 10 milyar dolarlık ortak stratejik fon kurulmasına karar verilmiştir.²⁷ Çin'in Ortadoğu ve Batı yönündeki ticaretinde liman olmayı hedefleyen BAE, Çin ile daha güçlü ekonomik münasebetlerin kurulabilmesi için bu ülkede 1,9 milyar dolar yatırım yapma taahhüdünde bulunmuştur.²⁸ Para birimi yuanı uluslararasılaştırma gayreti içinde olan Çin ile BAE yapacakları ticarete dirhem ve yuan kullanılması için de bir pakt imzalayarak²⁹ bağımsız ikili ticaret yapma noktasında önemli bir adım atmıştır. Bu yıl Abu Dabi ile Pekin arasındaki politik ve ekonomik ilişkileri ilgilendiren bir diğer önemli gelişme de BAE'nin Çin'in öncülüğünde kurulan Asya Altyapı Yatırım Bankası'na kurucu üye olmasıdır.³⁰ IMF'ye alternatif olacağı söylenen bu bankaya BAE'nin kurucu üye olması Emirlikler'in Asya'ya yönelik artan ilgisini göstermesi açısından önemli bir gelişme olmuştur.

2015 yılında BAE'nin ekonomik ilişkileri geliştirmek amacıyla odaklandığı bir diğer önemli ülke de Rusya olmuştur. Son yıllarda iki ülke arasında artan ticaret hacmini 2015 yılında da geliştirmek için yoğun çaba sarf edilmiştir. Buna bağlı olarak 2014'te 3,7 milyar dolar olan ticaret hacminin 2015 yılında da arttığı ve bu oranın dört sene içerisinde 7 milyar dolara çıkarılması ortak hedef olarak belirlenmiştir. Ayrıca Emirlikler'den bir çok şirketin Rusya'da tarım projeleriyle ilgilendiği de belirtilmiştir.³¹ BAE'nin Rusya'ya olan ilgisinin artmasının en önemli nedenlerinden birisi geliştirmeye çalıştığı uzay teknolojisi ve savunma sanayisinde Rus desteğini sağlamak olarak görülmüştür. Dolayısıyla 2014 yılında kurulan BAE Uzay Ajansı 2021'de Mars'a göndermeyi planladığı uzay aracının geliştirilmesi konusunda Rus teknolojisinden faydalanmak için Rusya Federal Uzay Ajansı (Ruscosmos) ile mutabakat anlaşması imzalamıştır.³² Bununla birlikte 2015 iki ülke arasında savunma alanında da önemli görüşmelerin gerçekleştiği bir yıl olmuştur. Bu görüşmelerin en önemlileri BAE'nin Rusya'dan Su-35 savaş uçağı alma³³ ve ortak helikopter üretme planı olmuştur.³⁴

Bu iki dünya gücü ile politik/ekonomik ilişkilerini geliştirmenin yanında BAE ekonomisini çeşitlendirme politikaları çerçevesinde nükleer enerji üzerine yoğunlaşmış ve bu konuda ortaklık yapacağı aktörleri de çeşitlendirme yoluna gitmiştir. Böylelikle Avustralya ile uranyum satın alma anlaşması yaparken, Japonya ve Güney Kore'den de nükleer teknoloji alanında destek almaya devam etmiştir.

Ortadoğu bölgesinde ise 2015 BAE'nin Mısır'la olan ekonomik ilişkilerinin geliştiği,³⁵ Türkiye ile ise aksine karşılıklı ticarete önemli gerilemenin yaşandığı bir yıl olmuştur. Ankara ve Abu Dabi arasında bölgesel meselelere dair son yıllarda yaşanan sorunlar ikili ilişkilerde gerilimeye yol açtığı gibi taraflar arasındaki ticari ilişkiler üzerinde de olumsuz etkiler yaratmıştır. Nitekim 2013 yılında 10,3 milyar dolar seviyesinde gerçekleşen ticaret hacminin, 2014 yılında 7,9 milyar dolara ve 2015 yılının Ocak-Ekim aralığında da daha keskin bir düşüş yaşayarak 5,8 milyar dolara³⁶ gerilemesi siyasal ilişkilerin ekonomik ilişkilere de sirayet ettiğini göstermiştir. Bütün bu gelişmeler dikkate alındığında 2015 yılı BAE'nin genel olarak Asya ülkeleri ile daha güçlü ekonomik ilişkiler kurma gayreti içine girdiği bir yıl olarak karşımıza çıkmaktadır.

Dış Siyasi Gelişmeler

2015, BAE adına dış politikada önemli adımların atıldığı bir yıl olmuştur. Arap devrimlerinin başlamasıyla ülkenin dış politikasında artan aktivizm bu yıl da hızlanarak devam etmiştir. Emirlikler 2015 yılında Çin, Hindistan ve Rusya gibi büyük güçlere yakınlaşmak için çeşitli girişimlerde bulunarak ekonomideki çeşitlendirme politikalarına benzer bir şekilde dış politikada da ortaklarını çeşitlendirmeye başladığının sinyalini vermiştir. Son yıllarda dış politikada fark edilir bir şekilde aktif olan BAE, 2015 yılında izlediği politikalarla geleneksel mütteliklerini aşan daha bağımsız bir dış politika vizyonunu benimsemeye başladığı izlenimi yaratmıştır.

2015 yılında BAE dış politikasında öne çıkan gelişmelerden en önemlileri Mart ayında Suudi Arabistan öncülüğünde Yemen'de iktidarı askeri yöntemlerle ele geçiren İran destekli Husi hareketinin bu ülkedeki askeri varlığını bertaraf edip Yemen'de Hadi hükümetini tekrar işbaşına getirmeyi hedefleyen Kararlılık Fırtınası Operasyonu'na katılmak³⁷ ve Hindistan,³⁸ Çin ve Rusya gibi büyük ülkeler ile yakın ilişkiler³⁹ kurmaya başlamak olmuştur.

Bunun yanında önceki yıl IŞİD'e karşı oluşturulan koalisyonun bir parçası olmaya devam eden BAE, 2015 yılında koalisyonun Anbar bölgesindeki Sünni aşiretleri silahlandırma ve eğitime taahhütlerini yerine getirmediği gerekçesi ile birlikte Ürdünlü pilotun IŞİD tarafından yakalanarak öldürülmesi sonucu hava operasyonlarını askıya almış⁴⁰ fakat kısa süre sonra Ürdün'e yardım bağlamında IŞİD'e yönelik hava operasyonlarına tekrar başlamıştır.⁴¹

Emirlikler, 2015'in Mart ayında Suudi Arabistan öncülüğünde Yemen'e yönelik başlatılan Kararlılık Fırtınası Operasyonuna katılarak dış politika-

da askeri yöntemlere başvurmayı yoğunlaştırmıştır. Ayrıca 30 savaş jeti ve kara birlikleri ile Suudi Arabistan'dan sonra söz konusu operasyona en çok katkı sağlayan aktör olarak Abu Dabi⁴² bölgede İran yayılmacılığına karşı Riyad'ın en önemli ve sadık müttefiki olduğunu göstermiştir. Operasyonun başlamasını müteakiben BAE'nin kuruluşundan beri dış politikasının önemli gündem maddelerinden birisini teşkil eden İran ile yaşadığı adalar sorunu bu yıl Mısır'da yapılan Arap Birliği Zirvesi'nde de gündeme gelmiş ve Emirlikler'in adalar üzerindeki meşru hakkının Arap liderlerce desteklendiği belirtilmiştir.⁴³ 2013'te Mısır'da meydana gelen askeri darbe sonucu Müslüman Kardeşler'e karşı içerde ve dışarda en radikal politikaları izleyen ülke olan BAE 2015 yılında da bu yöndeki politikalarını uygulamaya devam etmiştir. Bölgede Müslüman Kardeşler'e karşı muhalefeti beraber yürüttüğü ülke olan Suudi Arabistan'ın aksine, Müslüman Kardeşler'i destekleyen Türkiye'ye karşı tutumunda hiçbir değişikliğe gitmemiştir. Nitekim Müslüman Kardeşler'i iktidardan uzaklaştıran darbeden sonra Mısır'la oldukça yakın ilişkiler kuran Emirlikler, 2015 yılında da bu ülkeye olan yardımlarının devam edeceğini belirtmiştir.⁴⁴ Dolayısıyla Mısır'la yakın ilişkiler yürütülürken Müslüman Kardeşler'in müttefiki olarak Türkiye ile ilişkilerin soğuk seyretmesi⁴⁵ bu durumu açıklaması açısından önemli bir veri niteliğindedir. Bununla birlikte Libya'da bir Emirlikler vatandaşının cebinde Türkiye Büyükelçiliği krokisinin bulunması 2015 yılında iki ülke arasındaki iktisat ilişkilerinin daha da soğumasına neden olan bir gelişme olmuştur.

Bu yıl Emirlikler'in dış politikada kriz yaşadığı bir başka ülke de Pakistan olmuştur. Körfez ülkeleri ile yakın ilişkilere sahip olduğu bilinen Pakistan'ın Mart ayında Yemen'de İran destekli Husileri bertaraf etmeyi amaçlayan askeri operasyona katılmaması özellikle BAE tarafından sert bir dille eleştirilmesine sebep olmuştur. Abu Dabi, Pakistan'ın bu yöndeki kararı ile İran yanlısı bir tutum sergilediğini ve bunun bedelini ödeyeceğini ima eden açıklamalarda bulunmuştur. Bunun yanında Hindistan Başbakanı Modi'nin bu yıl BAE'ye gerçekleştirdiği tarihi ziyaretini de Pakistan ile yaşanan krizle ilişkilendirmek mümkündür. Zira Pakistan'a karşı sert bir tutum sergileyen Emirlikler Ağustos ayında Modi'nin ziyareti ile bir çok alanda işbirliği kurma girişimlerinde bulunması İslamabad'a alternatifsiz olmadığı mesajını vermek istediği⁴⁶ şeklinde yorumlanmıştır.

Abu Dabi veliaht prensi Şeyh Muhammed bin-Zayed'in yılın sonuna doğru gerçekleştirdiği Çin ziyareti Emirlikler'in dış politikada Asya'ya yönelik açılımını simgeleyen önemli bir gelişme olmuştur. Ziyareti esnasında bir çok önemli anlaşmaya imza atan Şeyh Muhammed, Çin'in petrol sonrası dönemde yakın ilişkilere girilecek ülke olduğunu ifade ederek ülkesinin Çin ile gelecekte daha yakın ilişkilere gireceğinin sinyalini vermiştir.⁴⁷

Batılı müttefikleri ile ilişkilerinde önemli bir kriz yaşamayan BAE'nin son yıllarda Körfez ülkeleri ile yakınlaşma çabasında olan Fransa ile yakın ilişkileri 2015'in dikkat çekici gelişmelerinden olmuştur. Özellikle Paris ile devam eden Rafale savaş uçağı görüşmeleri⁴⁸ ve uzay teknolojisindeki ortak-

lıklar Fransa'yı BAE için Batılı ülkeler arasında özel bir yere taşımıştır.⁴⁹ Son olarak bu sene BAE'nin ABD ile ilişkileri bağlamında meydana gelen en önemli gelişme Batı ile İran arasında imzalanan nükleer anlaşmadan sonra Körfez İşbirliği Konseyi üyeleri ile ABD arasında yapılan Camp David Zirvesi olmuştur. Zirve'ye BAE'yi temsilen Abu Dabi Velihaht Prensi Şeyh Muhammed katılmıştır. Zirve'nin ABD ile Körfez ülkeleri arasında yeni dönemi başlatacağını ifade eden Başkan Obama, Körfez ülkelerine dışardan gelecek herhangi bir saldırıya ABD olarak karşı koyulacağını belirtmiştir. Öte yandan İran'ın ABD için bir tehdit olmaktan çıkmaya başladığı yeni dönemde Körfez ülkelerinin İran'dan duyduğu endişeler uğruna bu ülkeyle varılan anlaşmayı feda etmeyeceğini, İran'ın daha fazla ötekileştirilmeyeceğini ifade etmiştir.⁵⁰ Dolayısıyla Başkan Obama bu ifadeleri ile, Körfez ülkelerinin İran'dan gelebilecek herhangi bir tehdide karşı bu döneme kadar sahip oldukları Amerikan korumacılığına bundan sonra sahip olamayacaklarını göstermiştir. Netice olarak bölgesel siyasette ortaya çıkan yeni dinamikler göz önünde bulundurulduğunda, BAE'nin 2015 yılında dış politikada yeni ortaklar aramaya başlamasının sebepleri daha anlaşılır olmuştur.

Sonuç

Son yıllarda bölgede yaşanan değişimlere paralel olarak BAE'nin her alanda aktif politikalar izlemesi 2015 yılında da devam etmiştir. Özellikle Arap devrimlerinin başlaması ile bölgesel gelişmeler karşısında daha aktif rol oynamaya başlayan BAE'nin 2015 yılında bölge siyasetine yönelik en önemli müdahalesi Suudi Arabistan ile birlikte Yemen'e yönelik düzenlenen askeri operasyona katılması olmuştur. Kendisini giderek büyük bir devlet olarak konumlandırmaya başlayan Emirlikler'in 2015 yılında attığı dikkat çekici bir diğer önemli adım da, dış politikada ortaklarını çeşitlendirecek açılımları başlatması olmuştur. Dış politikadaki çeşitlendirme, ekonomiye katkı sağlayan sektörlerin çeşitlendirilmesi stratejisinin bir devamı olmakla birlikte bölgesel siyasette ortaya çıkan yeni dinamiklerle de alakalı olmuştur. Nitekim, ABD'nin İran ile yaptığı nükleer anlaşma sonrası bu ülkeye yaklaşımının değişmeye başlaması bölgede kurulu siyasi dinamikleri sarsarken, Abu Dabi'nin dış politikada Çin, Hindistan, Rusya ve Fransa'ya yakınlaşmak gibi yeni hamleler yapmasını tetiklemiştir. BAE, içerde rejime yönelik yıkıcı bir tehdit olarak algıladığı Müslüman Kardeşler hareketi gibi bölgede değişimi savunan ideolojik gruplara yönelik tutumunda bu sene de herhangi bir değişikliğe gitmemiş aksine içerde ve dışarda söz konusu gruplarla mücadelesini sürdürmüştür. Bununla birlikte önceki yıllarda başlayan ekonomideki çeşitlendirme, uluslaşma ve ciddi bir devlet olarak kurumsallaşma politikalarının bu yıl da aksamadan devam ettiği görülmüştür. Özetle, 2015 yılında BAE siyasetinin her alanında benimsenen bir kavram kullanmak gerekirse, bunun 'çeşitlendirme politikası' olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Kronoloji

- **5 Ocak:** Emirlikler vatandaşı 18-30 yaş aralığındaki erkeklere zorunlu askerlik hizmetini öngören düzenleme ilan edildi.
- **11 Şubat:** Ülkede kadının güçlendirilmesi politikaları doğrultusunda Dubai Emiri ve Şeyh Muhammed bin Maktum tarafından BAE Cinsiyet Eşitliği Konseyi kuruldu.
- **26 Mart:** BAE, Suudi Arabistan öncülüğünde Yemen'e yönelik başlatılan Kararlılık Fırtınası Operasyonu'na 30 savaş jeti ve kara birlikleri ile katılma kararı aldı.
- **9 Nisan:** BAE ve Fransa arasında uzay teknolojisi alanında anlaşma yapıldı.
- **11 Nisan:** Pakistan'ın Yemen'e yönelik başlatılan askeri operasyona aktif olarak katılmaması bu ülke ile BAE arasında krize neden oldu.
- **6 Mayıs:** BAE, Arap dünyasında bir ilk olacak olan Mars aracının geliştirilmesinde yer alan bütün mühendislerin Emiri olduğunu ve uzay aracının Umut olarak isimlendirildiğini açıkladı.
- **14 Mayıs:** Batı ile İran arasında yapılan nükleer anlaşma sonrasında, ABD ile Körfez ülkeleri arasında Camp David Zirvesi yapıldı. Zirveye BAE'yi temsilen Şeyh Muhammed bin Zayed katıldı.
- **14 Haziran:** Ülkenin kurucu lideri olan Şeyh Zayed'in eşi Fatıma bint Mubarak yılın İslami kişisi seçilerek Dubai Uluslararası Kur'an Ödülüne layık görülen ilk kadın oldu.
- **29 Haziran:** BAE, Asya Altyapı Yatırım Bankası kurucu üyesi oldu.
- **16 Ağustos:** Hindistan Başbakanı Modi BAE'ye resmi bir ziyaret gerçekleştirdi.
- **18 Ağustos:** Modi'nin ziyareti esnasında başkent Abu Dabi'ye bir Hindu tapınağının inşa edilmesine karar verildi.
- **27 Ağustos:** 28 Ağustos tarihi ülkede Kadınlar Günü olarak ilan edildi.
- **4 Ekim:** Federal Ulusal Konseyi seçimleri yapıldı.
- **18 Kasım:** BAE Ulusal Konsey Başkanı olarak seçilen Amel al Qubaisi Arap dünyasında bu pozisyona gelen ilk kadın olma ünvanını kazandı.
- **21 Kasım:** Libya'da bir Emirlikler vatandaşının cebinde Türkiye Büyükelçiliği krokisinin bulunması iki ülke arasında krize neden oldu.
- **15 Aralık:** Abu Dabi veliaht prensi Şeyh Muhammed bin Zayed geniş bir heyetle Çin'e bir ziyaret gerçekleştirdi.

Notlar

- 1 Samir Salama, "UAE National Service draft strategy announced", *Gulf News*, 5 January 2015.
- 2 Nada Al Taher, "Emiratis comprise 52% of staff in public schools", *Gulf News*, 22 August 2015.
- 3 Jumana Khamis, "Indians, Pakistanis make up 37% of Dubai, Sharjah, Ajman population", *Gulf News*, 6 August 2015.
- 4 "Emirates Group reveals Emiratisation strategy at Careers Fair", *Gulf News*, 28 April 2015.
- 5 "2015 will be a 'Year of Innovation'", *The National*, 30 November 2015.
- 6 N.P. Krishna Kumar, "Dubai aiming to be global innovation hub", *The Arab Weekly*, 31 Haziran 2015.
- 7 "Hamdan launches new initiative to boost Dubai Innovation Strategy", *Fazza*, 29 January 2015.
- 8 "Mansour bin Zayed launches seven educational initiatives, announces new post for innovation", *WAM*, 11 February 2015.
- 9 Faisal Masudi, "Innovation at the heart of UAE's future", *Gulf News*, 21 Kasım 2015.
- 10 "UAE Mars Mission: All you want to know about it", *Emirates 24/7*, 7 May 2015.
- 11 "Mohammed Bin Rashid Forms The UAE Gender Balance Council", *UAEinteract*, 11 February 2015.
- 12 Faisal Masudi, "Fatima is Islamic Personality of the Year", *Gulf News*, 14 June 2015.
- 13 "First Women's Day dedicated to mothers of martyrs", *Khaleej Times*, 27 August 2015.
- 14 Noor Nazzal, "Girls shine in Grade 12 UAE exams", *Gulf News*, 9 July 2015.
- 15 Samir Salama, "Woman first to sign up as Federal National Council registration opens", *Gulf News*, 16 August 2015.
- 16 Ismaeel Naar, "UAE hails 'first woman in Arab world' to head national council", *Saudi Gazette*, 25 November 2015.
- 17 "FNC election 2015: As it happened", *Yahoo Maktoob News*, 4 October 2015.
- 18 "UAE and France conclude military exercise", *Gulf News*, 11 November 2015.
- 19 "UAE President declares Martyrs' Day public holiday", *The National*, 19 August 2015.
- 20 BAE'ye Hindu tapınağı, *Timetürk*, 18 August 2015.
- 21 "UAE seeks to diversify economy with trip to Mars", *Anadolu Agency*, 5 June 2015.
- 22 "United Arab Emirates Economic Outlook", *Focus Economic*, 1 December 2015. <http://www.focus-economics.com/countries/united-arab-emirates>.
- 23 "UAE economy: The macro picture", *Trendsmena.com*, 11 August 2015.
- 24 "UAE economy to grow 3% in 2015", *Emirates 24/7*, 30 November 2015.
- 25 http://www.opec.org/opec_web/en/about_us/170.htm.
- 26 "UAE to increase oil production by 30% by 2020", *Arabian Business.com*, 25 October 2015.
- 27 "UAE, China launch \$10b joint strategic fund", *Gulf News*, 17 December 2015.
- 28 "DP World invests \$1.9 billion in China", *Emirates 24/7*, 15 December 2015.
- 29 Alexander Cornwell, "UAE, China sign pact for bilateral currency swap" *Gulf News*, 14 December 2015.
- 30 "UAE becomes founding member of Asian Infrastructure Investment Bank". *WAM*, 29 June 2015.

- 31 "UAE Expects Rise in Trade With Russia in 2015", *Sputnik*, 29 December 2015.
- 32 "Russian, UAE Space Agencies Seal Strategic Partnership Deal", *Sputnik*, 6 December 2015.
- 33 "Russia Negotiating With UAE Over Delivery of Su-35 Jets", *Sputnik*, 8 November 2015.
- 34 "Russian Helicopters Plans Joint-Manufacturing Center In UAE", *Defence World.net*, 8 November 2015.
- 35 Caline Malek, "UAE news in review 2015: Ties with China and South Korea strengthened", *The National*, 30 December 2015.
- 36 "Körfez Ülkeleri İle Dış Ticaret - Milyon Dolar", *Türkiye Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı*, Erişim: 5 Aralık 2015.
- 37 "Saudi and Arab allies bomb Houthi positions in Yemen", *Aljazeera*, 26 March 2015.
- 38 "UAE, India to take ties to new heights", *Khaleej Times*, 17 August 2015.
- 39 Abdul Hamid Ahmad, "China and the UAE: From trust to strategic partnership", *WAM*, 19 December 2015.
- 40 Nigel Wilson, "UAE pulled out of US anti-Isis coalition 'over arming Sunni tribes'", *International Business Times*, 6 February 2015.
- 41 "Bahrain to Assist Jordan's Fight with ISIS as UAE Resumes Airstrikes", *Alakhbar*, 10 February 2015.
- 42 "Saudi Arabia, allies field 185 warplanes for Yemen strikes", *Anadolu Agency*, 26 March 2015.
- 43 "Arab leaders support UAE right over islands", *Gulf News*, 30 March 2015.
- 44 "UAE's relationship with Egypt built on solid foundations: Sultan Al Jaber", *Emirates* 24/7, 4 August 2015.
- 45 "Turkey-UAE diplomatic relations in crisis", *Middle East Monitor*, 21 November 2015.
- 46 Jawed Naqvi, "Modi steps into Pakistan-UAE breach", *Dawn*, 18 August 2015.
- 47 "Post-oil future means close ties with China: Mohammed bin Zayed", *Khaleej Times*, 14 December 2015.
- 48 "UAE Restarts Rafale Talks With France", *Combataircraft.com*, 20 April 2015. & "France eyeing to deliver Rafale jets to Malaysia, UAE", *Cihan*, 29 July 2015
- 49 Binsal Abdul Kader, "UAE likely to join elite club of space powers", *Gulf News*, 9 April 2015.
- 50 Juliet Eilperin and Karen DeYoung, "U.S., gulf nations agree 'verifiable' nuke deal with Iran helps everyone", *The Washington Post*, 14 May 2015.